לג: המוכר שדהו פרק תשיעי ערכין

מתני' שתי חצרות. עיר שאין בה אלא שתי חצירות: **גמ' איני יודע שאין לה חומה.** דנתי החצרים משמע שאינו בעיר? אלא ישוב חצירות הסמוכות: **כמי שאין לה חומה.** הואיל ואין בה כדי עיר: **וכמה.** הן דלא ליתסוב חומה דידהו כעיר חומה שתי חצרות וכו':

אימא כים וחצר כים וחצר. אבל לי איכא שני בתים בכל חצר הוו כעיר חומה ולא הוו כבתי החצרים: **ת"ל ליכתוב חצרים.** ולא ליכתוב בתי ואמינא ידענא דאין חצר אלא בית: **מתני' ישראל שירש.** כתי ערי חומה מאבי אמו לוי אינו גואל כסדר הזה שאם מכרה שהתה נחלתו לנוקח לפוף שהה אלא לעולם גואלה כלוי דכתיב בהו (ויקרא כה) גאולת עולם תהיה לוויים: **עד שיהא.** הוא המוכר לוי לאפוקי ישראל שירש את אבי אמו לוי ואינו גואל כלוי: **וערי הלוים.** מערים שניתנו לוויים בימי יהושע לאפוקי כן לוי שירש את אבי אמו ישראל דאינו גואל כלוי. והשתא קשיא ריש לקיש דגמ' ממרן לה: **אין דברים אלו.** דגאולת עולם אמוריים אלא בערי הלוים אבל עד שיהא לוי לא בעינן דישראל שירש את אבי אמו לוי יא) מודו (ב) דכגן דגואל כלוי הואיל ומערי הלוים היא זו אבל כגן לוי שירש את אבי אמו ישראל מודו דכגן דאינו גואל כלוי דבערי הלוים אלא דמתמה: **גמ'** וקא פריך אינו גואל כסדר הזה כישראל אלא כמאן כגן לוי בתמיה והא תני סיפא עד שיהא לוי כו': **בשלמא ערי הלוים.** בעינן לאפוקי כן לוי שירש את ישראל כדכתיב ערי הלוים: **אלא לוי מנלן.** דבעינן שיהא לוי לאפוקי ישראל שירש את אבי אמו לוי: **ואשר יגאל מן הלוים.** דמשמע למקלא לוים נתתי רשות לגאול ולא לכולם: **ופניא.** דדלשינן הכי. ה"ג לה בתוספתא יב) מן הלוים מה ת"ל שיהו לוי מישראל יגאל כלומר אי לא כתב אלא גאולת עולם תהיה לוויים יכולני לומר לוי שמכר לישראל יגאלנה לעולם שישראל הורש כתו בממכרו דנחלתו לפוף שהה: **וזה יפה כתו.** דכתיבא) גאולת עולם וגו' אבל לוי שמכר לוויים לא יגאל אלא מיתלנו לפוף שהה: **ת"ל מן הלוים.** פרט לכן לוי שבא מן הממוצע ומן הנמיגה וכ"ש ישראל שירש את אבי אמו לוי שהרי ישראל גמור הוא: **מתני' שדה מגרש.** מגרש הוי אלף אמה סביב לעיר מדכתיב (במדבר לה) מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב ומון לאותו אלף היה להם לוויים אלף אמה לשדות

מתני' [א]ואלו הן בתי החצרים שני חצרים של שני בתים אע"פ שמוקפת[ב] חומה מימות יהושע בן נון הרי הן כבתי חצרים: **גמ'** ת"ר ממשמע שנאמר [ג]בתי החצרים איני יודע שאין להם חומה מה ת"ל אשר אין להם חומה [ד] אף על פי שיש להם חומה כמי שאין להם חומה [ה] וכמה בתים שנים חצירות שנים שתי חצירות של שני [ו] בתים ואימא בית [ז] וחצר (ח) אם כן ליכתוב רחמנא חצרים וכי תימא אי כתב רחמנא חצרים חצר בלא בית משמע ההוא קרפף איקרי: **מתני'** ישראל שירש אבי אמו לוי אינו גואל כסדר הזה וכן לוי שירש את אבי אמו ישראל אינו גואל כסדר הזה שנאמר [ד]כי בתי ערי הלוים היא אחוזתם עד שיהא לוי וערי הלוים דברי רבי וחכמים אומרים [ה]אין דברים הללו אמורים אלא בערי הלוים: **גמ'** ואלא כמאן כגן לוי והדר תני עד שיהא לוי וערי הלוים אימא אינו גואל אלא כסדר הזה עד שיהא לוי וערי הלוים דברי רבי בשלמא ערי הלוים דכתיב כי בתי ערי הלוים אלא לוי מנלן דכתיב ואשר יגאל מן הלוים [ו] תניא ואשר יגאל מן הלוים [ז] יכול לוי מישראל יגאל שזה יפה כחו וזה הורע כחו אבל לוי מלוי לא שזה יפה כחו וזה יפה כחו תלמוד לומר [ז] מן הלוים מן הלוים ולא כל הלוים פרט לכן לוי ממזר ונתין וחכמים אומרים אין דברים הללו אמורים אלא בערי הלוים אבל עד שיהא לוי לא אמרינן: **מתני'** [ח]*[ט]אין עושין שדה מגרש ולא מגרש שדה ולא מגרש עיר ולא עיר מגרש אמר רבי אלעזר במה דברים אמורים בערי הלוים אבל בערי ישראל עושין שדה מגרש [ט](ולא) מגרש שדה מגרש עיר ולא עיר מגרש שלא יחריבו את ערי ישראל [י]*[יא]הכהנים והלוים מוכרין לעולם וגואלין לעולם שנאמר [יב]גאולת עולם תהיה ללוים: **גמ'** אמר רבי אלעזר במה דברים אמורים בערי הלוים אבל בערי ישראל עושין וכו' דכולי עלמא מיהא בדלוים לא משנינן מנא הני מילי אמר רבי אלעזר דאמר קרא [יג]ושדה מגרש עריהם לא ימכר מאי לא ימכר אילימא לא ימכר כלל והא מדכתיב גאולת עולם תהיה ללוים מכלל דמזבני אלא מאי לא ימכר לא ישנה: הכהנים

והלוים מוכרין לעולם וגואלין לעולם: ת"ר גאולת עולם תהיה ללוים מה ת"ל לפי שנאמר [יד]במספר שני תבואות ימכר לך יכול אף זה כן תלמוד לומר גאולת עולם תהיה ללוים [טו] לפי שנאמר [טז]והיה השדה בצאתו ביובל קודש לה' יכול אף זה כן ת"ל גאולת עולם תהיה ללוים [יז] לפי שנאמר [יח]וקם הבית אשר בעיר אשר לו חומה לצמיתות יכול אף זה כן ת"ל גאולת עולם תהיה ללוים בשלמא הני תרתי לחיי אלא בתי ערי חומה ללוים מי איתי דהו והתניא [יט]ערים הללו [כ]אין עושין אותן לא [כא] כפרים קטנים ולא כרכים גדולים אלא עיירות בינוניות אמר רב כהנא לא קשיא כאן שהוקף ולבסוף ישב כאן שישב ולבסוף הוקף וכי האי גוונא מי הויא חומה והתניא [כב]ואיש כי ימכר בית מושב עיר חומה [כג]שהוקף ולבסוף ישב ולא שישב ולבסוף הוקף יכול אפילו הקיפוה ישראל נאמר כאן חומה ונאמר להלן חומה מה להלן עובדי כוכבים אף כאן עובדי כוכבים יכול אפילו הקיפוה עובדי כוכבים לאחר מכן נאמר [כד] להלן חומה ונאמר כאן חומה מה להלן עובדי כוכבים קודם לכן אף כאן עובדי כוכבים קודם לכן תרגמה רב יוסף בריה דרב סלא חסידא קמיה דרב פפא כגון שנפלו להן הן

שנאמר כי בתי ערי הלוים היא אחוזתם עד שיהא לוי וערי הלוים משמע השתא דבין ישראל שירש אבי אמו לוי ובין לוי שירש אבי אמו ישראל גואלין בתורת ישראל ולעולם אינו גואל לעולם עד שיהא לוי ובערי הלוים]: וחכ"א אין דברים הללו אמורין אלא בערי הלוים. [ומשמע] דחכמים סברי דאפילו ישראל שירש ערי הלוים מוכר וגואל כחורת לוים דבערי הלוים אלא דאמרינן: [ואלא כמאן כגן לוי. והא תני עד שיהא לוי וערי הלוים כלומר דמי שהוא לוי ובערי לוים הוא גואל בתורת לוי ולא ישראל בערי לוים גואל כגן לוי]. אלא אימא אינו גואל אלא כסדר הזה. שאפרוני למעלה בתורת ישראל: בשלמא ערי לוים. אשכחן ראית להו גאולה לעולם ולאו מידי אחרינא דכתיב כי בתי ערי הלוים היא אחוזתם. אבל מנא לן דלוי בערי הלוים רגיה כי האי גוונא ולא אינשי אחרינא: דכתיב ואשר יגאל מן הלוים. כלומר לוי שמכר שדהו לישראל יגאל לעולם: [ינקול לוי מישראל יגאל. לעולם: משה. אבל לוי. שמכר ללוי ששניהם יפה כוחם לא יגאל: אבל לוי. דאפילו לוי מלוי יגאל: ת"ל מן הלוים. מן הלוים משמע מעוט כלומר שיש ללוים שאינן בתורת גאולה זו הוינן לוי בתי נתין וכן לוי ממזר: (עד שיהא לוי וערי לוים לא אמרינן דלא בעינן הרוייהו): מוכרין לעולם. אפילו בשנת יובל עצמו: וגואלין לעולם. אפילו מיד לאלתר כשמכר: לא ישנה. מכמות שהיא: ולפי שנאמר קדש לה': כשדה החרם לכהן תהיה אחוזתו: יכול אף זה כן. כן לוי שהקדיש את שדהו יצאו לכהנים ביובל: ערים הללו. של לוים שבתוכ ועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר: עיירות קטנים. כמי הגבלים: אלא עיירות בינוניות. שאין מוקפות חומה אלמא לית לה בתי ערי חומה: לא קשיא כאן שהוקף חומה ולבסוף ישב שנתנו הם ללוים לית לה בתי ערי חומה [כ] [דין] בתי ערי חומה דשוברין חומתן ועשיין עיירות בינוניות: כאן שישב. בלא חומה ונתנוהו ללוים: ולבסוף הוקף. שהקיפוהו הלוים מאחר שהיה שלהם יש להם [דין] בתי ערי חומה: בית מושב עיר חומה. שיהא עיר חומה קודם שיש בה [בית] מושב: יכול אפילו הקיפוה ישראל. חומה ואח"כ ישב הא לה תורת בתי ערי חומה: תנאמר להלן חומה. כל אלה ערים בעיירות חומה גבוהה: מה להלן. שהקיפוהו עובדי כוכבים חומה: אף כאן. בבתי ערי חומה שהקיפוהו עובדי כוכבים חומה קודם לכן מיכן קודם שירשו ישראל את

[כ] נרשה דל"ל לית לה לוי אלא דהיו שוברין חומתן וכו'.

עין משפט נר מצוה

נג א מיי' פ"ב מהלכות שמיטה ויובל הלי' יד:
נד ב מיי' פ"ג מהלי' שמיטה ויובל הלי' ח (ט):
נה ג מיי' שם הלי' ד ה:
נו ד מיי' פ"ג מהלכות ערכין הלכה כח:
ה [מיי' פ"ח מהלי' רוצח הלכה טז]:
נז ו מיי' פי"ב מהלי' שמיטה הלכה יד:

תורה אור השלם

1. וכתי החצרים אשר אין להם חומה סביב על שדה הארץ יחשב גאלה תהיה לו וביובל יצא:
ויקרא כה לא
2. ואשר יגאל מן הלוים ויצא ממכר בית ועיר אחוזתו ביובל כי בתי ערי הלוים הוא אחוזתם בתוך בני ישראל: ויקרא כה לג
3. וערי הלוים בתי ערי אחוזתם גאלת עולם תהיה ללוים: ויקרא כה לב
4. ושדה מגרש עריהם לא ימכר כי אחוזת עולם הוא להם: ויקרא כה לד
5. במספר שנים אחר היובל תקנה מאת עמיתך במספר שני התבואת ימכר לך: ויקרא כה טו
6. והיה השדה בצאתו ביובל קדש לה' כשדה החרם לכהן תהיה אחוזתו: ויקרא כז כא
7. ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה וקם הבית אשר בעיר אשר לו חומה לצמיתת לקנה אתו לדרתיו לא יצא ביובל:
ויקרא כה ל
8. ואיש כי ימכר בית מושב עיר חומה והיתה גאלתו עד תם שנת ממכרו ימים תהיה גאלתו:
ויקרא כה כט

גליון הש"ס

מתני' אין עושין שדה. עיין מיהי מגן מגילה דף י ע"ב ד"ה כל המגלות:

רבינו גרשום

גאלו אחר מיד הקרש הגיע יובל ולא גגאל דחזור לבעלים ביובל. היינו חיובתא דרבי אושעיא דאיהו קאמר אבל הגן בדקיימי קיימי ולא הדרי ביובל: בתי חצרים. משמע כפרים שאין להם חומה: (מה ת"ל שאין להם חומה שאע"פ שיש להם חומה מוקפות מימות יהושע כמי שאין להם חומה דמו שאינן בחורת בתי ערי חומה: ראיפא בית וחצר בית וחצר. דהיינו ב' בתים וב' חצרות ולא שיהו ב' בתים בכל חצר: א"כ. דבית אחד כלבד בכל חצר: ליכתוב. חצרים ולא בעי למכתב בתי דסתם חצר אינה בלא בית אחד: לא הדרא חצר שאין בו בית לא מקרי חצר אלא קרפף ומראצטרך למיכתב בתי וחצרים ש"מ רב' חצרות של ב' ב' בתים; ישראל שירש את אבי אמו לוי) אינו גואל כסדר הזה. כענין שאר ישראל היורשין קרובותן ישראל (אלא דינו כבן לוי וכן בן לוי בר) (לפי שהלוים אינן בתורת מוכר שדה אחוזה לב' שנים ולא בתורת בתי ערי חומה לחלוט. וכן בתורת חצרים

מסורת הש"ס

א) [מדמדר המשנה שמוקפין]. ב) [מוקפת] ספ"ב כ"ב כד: מכות יב.). ג) [ס"ק מ"ו. ד) [לעיל ג:]. ה) [מכות י. ע"ש]. ו) [מגילה נ: יומא ס"ח מימות דר' יהושע בן לוי]. ז) [מיר' חומה דס"ש]. ח) [מהר פרק יז.]. ט) [ריקפת כה.]. י) [לעיל מ:].

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואימא בית ואחר בית וחצר בית ל"ב ליכתוב: (ב) ר"ש ד"ה אין דברים וכו' אבי אמו לוי ס"ל דכגן וכו' דחמנא הכי"ד ואח"כ מ"ש ואלא כמאן כו' וקא פריך:

מוסף רש"י

אין עושין שדה. שלו לוים, מגרש. שנתנו לוים אלפים אמה סביב העיר, כדכתיב (במדבר לה) ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה, ומהיכ מקיר העיר ומשאה אלף אמה יגיר, הא כיצר, אלף אמה מגרש, שאין בו לא בית ולא שדה, והאמר שדות וכרמים (מכות יב.). מוכרין לעולם. אפילו בשנת היובל עצמה אם מכרו קרקע שלהם מכורה היא, ואילו נבי ישראל תניא בגמ' כמ' בתרא (כב:) וכשנת היובל לא ימכרו ואם מכר אינה מכורה והמעות מוחרין, ובני כהנים תנן מוכרין לעולם, דמכורה דוקא המעות שלהן, דהא ליכא למימר דלא הדרא שדה מגרשיהו ביובל, דודאי הדרא, דכתיב ואשר יגאל מן הלוים, ומתניתין כמ' בתרא (שם) ממכרי יגאל בתנם (לעיל ג:). וגואלין לעולם. אם מכרו שדה גואלין אותה מיד, ישראל אינו מוקר לגאול פחות מכ' שנים דכתיב המספר שני הבואת ימכר לך (שם). ערים הללו. ערי מקלט, אין עושין אותן לא כפרים קטנים. לפי שאין מושבות מלויין שם, ולא כרכים גדולים. שהכל נקבצים שם תמיד והם רגל גואל הדם מצוי ויאמרו לו (מכות י.), בית מושב עיר חומה. בית מושב של עיר חומה, ולא שישב ולבסוף הוקף. שנתישב תחלה נכתוב ולבסוף הוקף חומה (מגילה כ:).

שיטה מקובצת

א) חומה שאף על פי: ב) חומה דמי וכמה הן בתים: ג) של שני שני בתים: ד) וחצר בית וחצר א"כ: ה) מתיבתא תניא עד תיבת (מכות י.), בית מושב עיר חומה. בית מושב של עיר חומה, ולא שישב ולבסוף הוקף. שנתישב תחלה נכתוב ולבסוף הוקף חומה (מגילה כ:).

ו) [מוקפת] ספ"ב כ"ב כד: ז) [מגילה נ: יומא ס"ח מימות יב.]. ח) [ס"ק מ"ו. ט) [לעיל ג:]. י) [מכות י. ע"ש]. יא) [ס"ק מ"ו. יב) [לעיל מ:]. יג) [מיר' חומה דס"ש]. יד) [מהר פרק יז.]. טו) [ריקפת כה.]. טז) [לעיל מ:]. יח) [לעיל מ:]. יט) [מגילה כ:]. כ) [מגילה כ:]. כא) [מגילה כ:]. כב) [מגילה כ:]. כג) [מגילה כ:]. כד) [מגילה כ:].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com